

Janina Fila

1050 rocznica chrztu Polski i początków państwowości

Przegląd Pruszkowski nr 2, 49-59

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Janina Fila

Członek Komisji Rewizyjnej PTK-N

1050 rocznica chrztu Polski i początków państwowości

Z okazji 1050 rocznicy chrztu Polski, w dniach 30 września – 2 października 2016 roku, z inicjatywy Zarządu Pruszkowskiego Towarzystwa Kulturalno-Naukowego, dzięki znacznemu wsparciu i życzliwości pana starosty Maksyma Gołosia oraz zarządu powiatu pruszkowskiego odbył się bardzo ciekawy i kształcący wyjazd turystyczno-szkoleniowy pod nazwą „Początki Państwa Polskiego – Szlak Piastowski”.

Szlak Piastowski to jedna z najstarszych tras turystycznych w Polsce. Łączy najważniejsze zabytki związane z początkiem państwa Polskiego i dynastią Piastów. Leży na terenie Wielkopolski i części Kujaw. Odtwarza przemieszczanie się władców Piastowskich pomiędzy czterema grodami, dawnymi stolicami państwa Polskiego: Poznaniem, Ostrowem Lednickim – prawdopodobnym miejscem chrztu Polski, Gnieznom – pierwszą stolicą Polski oraz Kruszwicą.

W pierwszym dniu wyjazdu tj. dnia 30 września 2016 roku zwiedzaliśmy Kruszwicę oraz Strzelno.

Kruszwica – miasto w województwie Kujawsko Pomorskim leży na Kujawach w powiecie Inowrocławskim. Położone jest na pojezierzu Gnieźnieńskim na północnym brzegu jeziora Gopło, w miejscu, z którego wypływa rzeka Noteć. Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą z neolitu – ok. 3900 do 1800 przed Chrystusem. Na około 500 rok przed Chrystusem datuje się gród na Ostrowie

Rzepowskim (obecnie płw. Rzepowski). Rozwojowi Kruszwicy sprzyjało położenie na „Szlaku Bursztynowym“. Najprawdopodobniej głównym grodem plemienia Goplan była silnie strzeżona osada w Mietlicy położona około 20 km od Kruszwicy. W IX wieku plemię Goplan zostało włączone do Polan. W X i XI wieku przebywali tu książęta i królowie polscy. Od końca XII wieku gród był siedzibą Kasztelanii Kruszwickiej. Pomyślny rozwój Kruszwicy następował pod rządami Króla Bolesława Krzywoustego. W latach 1350–1355 z rozkazu Króla Kazimierza Wielkiego wzniesiono zamek, którego najbardziej znaną częścią jest „Mysia Wieża“ zachowana do dziś, którą zwiedziliśmy. Na górze znajduje się taras widokowy, skąd rozciąga się piękny widok na miasto i jezioro. Zabytkiem wartym odnotowania jest Kolegiata Świętego Piotra i Pawła pochodząca z lat 1020–1040 pobudowana w stylu romańskim, a następnie kilkakrotnie przebudowywana.

Po zakończeniu zwiedzania Kruszwicy udaliśmy się do niedaleko położonego Strzelna. Miasto uzyskało prawa miejskie w XIII wieku. Do najcenniejszych zwiedzanych zabytków należy Bazylika św. Trójcy i NMP oraz rotunda św. Prokopa (pochodząca z XIII wieku). W Bazylice znajduje się 7 romańskich kolumn pokrytych płaskorzeźbami figuralnymi. Są to unikalne kolumny – o podobnej wartości historycznej znajdziemy takie w Wenecji, w katedrze Św. Marka i w Hiszpanii w katedrze Św. Jakuba w Santiago de Compostela. Na szczególną uwagę w tej bazylice zasługuje także ołtarz z relikwiarzem zawierający około 600 relikwii (najprawdopodobniej najwięcej w Polsce).

Kolejnym miejscem, do którego dotarliśmy tego dnia, był Ostrów Lednicki, który jest wyspą na jeziorze Lednickim. Do wyspy dopłynęliśmy promem. Atrakcją tego miejsca są pozostałości rezydencji pałacowej, zbudowanej w drugiej połowie X wieku przez Mieszka I. Zachowały się także pozostałości drewniano-ziemnych wałów obronnych.

W trakcie zwiedzania okolic Ostrowa Lednickiego, odwiedziliśmy miejsce Corocznych Spotkań Młodzieży na polach Lednickich pod bramą „Rybą”. Odwiedziliśmy grób Jana Góry, inicjatora tych spotkań, a w drodze powrotnej, spotkaliśmy Ojca Wojciecha Prusa – kontynuatora dzieła Ojca Jana Góry.

Następnego dnia rozpoczęliśmy zwiedzanie Poznania od Ostrowa Tumskiego. Poznań był jednym z ośrodków stołecznych i religijnych państwa Piastów w X i XI wieku. Nadanie praw miejskich nastąpiło w 1253 r. Główną świątynią Poznania jest Bazylika Archidiecezjalna świętych apostołów Piotra i Pawła zwana popularnie „Katedrą”, wielokrotnie przebudowywana. Po II Wojnie Światowej została odbudowana w stylu gotyckim z zachowaniem stylu wczesno romańskiego. Duża część obecnego wystroju katedry pochodzi z kościołów Dolnego Śląska, szczególną uwagę zwraca gotycki Ołtarz Główny. W prezbiterium znajduje się poliptyk z przełomu XV/XVI wieku. Główny korpus świątyni otoczony jest wieńcem 12

kaplic (najważniejsza z nich to Złota Kaplica ufundowana w latach trzydziestych XIX wieku przez Hrabiego E. Raczyńskiego). Następnie zwiedziliśmy muzeum Archidiecezjalne zawierające dzieła sztuki sakralnej. Najcenniejszym obiektem znajdującym się w tym muzeum jest Miecz Św. Piotra. *Jest to autentyczny miecz (niektórzy mówią tasak), którym św. Piotr obciął ucho Rzymianinowi, gdy pojmano Chrystusa* [Feliksa Stępień].

Rezerwat Archeologiczny Genius Loci był kolejnym obiektem, który zwiedzaliśmy – jest to w pełni interaktywna wystawa obrazująca pierwotną zabudowę Ostrowa Tumskiego. W Rezerwacie wyświetlono dla nas film w technice 3D o początku powstania

i pierwotnej zabudowie Ostrowa Tumskiego. Po obejrzeniu filmu przeszliśmy po szklanej podłodze, pod którą znajduje się wał grodu poznańskiego z X wieku.

Z Ostrowa Tumskiego wróciliśmy do Poznania – spacerowaliśmy po Starym Mieście z zaciekawieniem oglądając fasadę renesansowego ratusza, domki budowniczych oraz pręgierz. O godzinie 12:00 wysłuchaliśmy hejnału z Wieży Ratuszowej i obejrzelśmy Poznańskie Koziółki.

Zegar z koziółkami został zainstalowany na ratuszu w 1551 roku przez mistrza Bartłomieja Wolfa z Gubina. Gdy zegar był zainstalowany na wieży, mistrz urządził przyjęcie, na które byli zaproszeni rajcy Poznania i sam wojewoda poznański. Przygotowano udziac sarni –przez nieuwagę kuchcika wpadł on do ognia i spalił się. Zrozpaczony kuchcik złapał dwa białe koziółki i postanowił przygotować je na ucztę. Sprytnie zwierzątka uciekły na wieżę ratuszową. Jakież było zdumienie wojewody i przybyłych gości, gdy ujrzeli na gzymsie nad nowym zegarem dwa białe koziółki wesolo trykające się. Ubawiony wojewoda polecił, aby mistrz do zegara dołączył jeszcze odpowiedni mechanizm z koziółkami [Feliksa Stępień].

Ładna legenda, prawda?

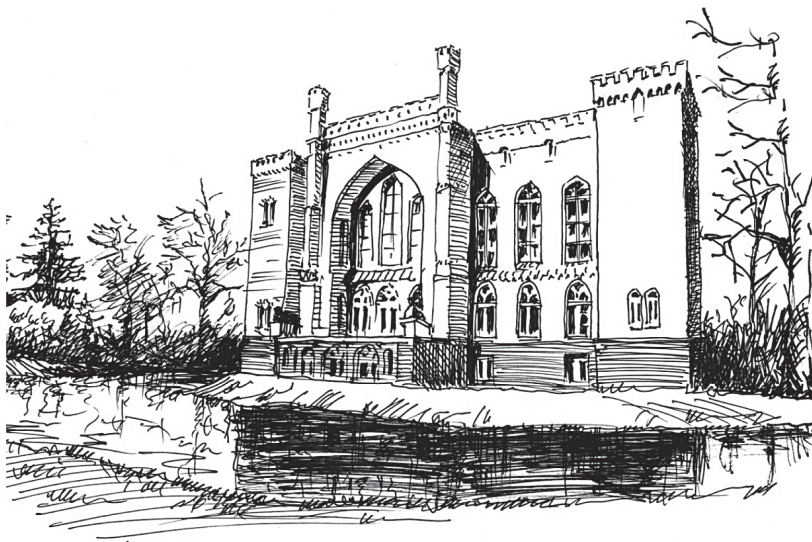
Wysłuchaliśmy również koncertu organowego w Kościele Farnym – jednym z najpiękniejszych świątyń barokowych w Polsce.

Na zakończenie drugiego dnia większość uczestników wycieczki wysłuchała Mszy Świętej w kościele znajdującym się w pobliżu naszego hotelu. Należy podkreślić, że osoby uczestniczące we Mszy Świętej miały zapewniony transport w obie strony.

Ostatni dzień rozpoczęliśmy wyjazdem do znajdującego się niedaleko Poznania, miasta Kórnik, gdzie zwiedziliśmy pochodzący z XV wieku zamek. W kolejnych latach zamek przebudowywano między innymi w stylu renesansowym. Rozkwit zamku nastą-

pił w XVIII wieku, gdy właścicielką była Teofila z Działyńskich Szoldrska-Potulicka, która utrwalona została w pamięci jako strasząca „Biała Dama“. Ostatniej przebudowy zamku dokonał Tytus Działyński. Wnętrze zamku wyposażone jest w meble z różnych epok, militaria polskie i wschodnie. W zamku znajduje się bardzo bogaty księgozbiór.

Ostatnim punktem na szlaku piastowskim było Gniezno. Pierwszy gród w Gnieźnie, jeden z grodów centralnych państwa Polan został wzniesiony na wzgórzu Lecha w latach 940–941. Za czasów Mieszka I został znacznie rozbudowany i stał się główną siedzibą państwa Polan. W roku 1000 odbył się zjazd, który na cześć cesarza Ottona III zorganizował Bolesław Chrobry. Otto, zachwycony przyjęciem i bogactwem księcia Polan nałożył mu na głowę swój diadem. Tym gestem pokazał, że Bolesław jest jemu równy. Wtedy też utworzono Arcybiskupstwo w Gnieźnie – ważny akt podległości bezpośrednio pod władzę Papiestwa. Należy podkreślić, że powołanie arcybiskupstwa było możliwe, mieliśmy bowiem ciało św.

Wojciecha. Równocześnie powstały w Polsce oprócz biskupstwa w Poznaniu trzy nowe we Wrocławiu, Kołobrzegu i Krakowie.

Zwiedzaliśmy kolejno najważniejsze zabytki. Jako pierwszą i najważniejszą, obejrzelśmy Katedrę Gnieźnieńską wraz ze słynnymi Drzwiami Gnieźnieńskimi. Przedstawiają one życiorys Św. Wojciecha, srebrny relikwiarz oraz dwa portale gotyckie. Nawa główna katedry otoczona jest 14 kaplicami.

Przy katedrze, na wzgórzu Lecha znajduje się kolegiata – zespół średniowiecznych budynków wraz z Kościołem Św. Jerzego oraz budynkiem muzeum Archidiecezjalnego. W katedrze odbyła się koronacja pięciu Królów Polskich. Zwiedzając muzeum archidiecezjalne zapoznaliśmy się z bogatymi zbiorami złotnictwa kościelnego, w tym kielichem Św. Wojciecha, rzeźbami sakralnymi i ciekawą kolekcją portretów trumiennych. W muzeum znajdują się też zbiory tkanin liturgicznych, medali i monet.

Kolejnym bardzo ciekawym obiektem muzealnym, który zwiedziliśmy było Muzeum Początków Państwa Polskiego. W trakcie zwiedzania obejrzelśmy projekcję filmu w technice 3D związanego z wczesnym średniowieczem oraz genealogię dynastii Piastów.

Miłym akcentem kończącym nasz wyjazd, był występ dwunastoletniej Wiki Majewskiej, wnuczki pani Teresy Majewskiej, członka zarządu (skarbnika PTK-N).

Wika zaśpiewała dwa utwory: pierwszy to „Ave verum Corpus” W. A. Mozarta dedykowała panu kierowcy naszego autokaru, utwór drugi pt. „Es ist ein Ros entsprungen” Michała Praetoriusa zaśpiewała dla pana pilota.

Temu udanemu wyjazdowi towarzyszyła również wspianiała, słoneczna pogoda.

[A ja się cieszę, że mamy w Pruszkowie tyle młodych talentów – I. H.].